

Franz Koch: Die Entwicklung und Verbreitung der Kontinente und ihrer höheren pflanzlichen und tierischen Bewohner. (96 S., 14×21 cm, 21 Bil.). Vieweg u. Sohn, Braunschweig, 1931.

Faa Teorier har i nyeste Tid virket saa befrugtende paa mange forskellige Videnskabsgrene som Wegeners Hypotese om Fastlandsforskydningerne. Ikke mindst bringer den Sammenhæng i de mange paa geologiske Vidnesbyrd grundede Oplysninger om Fortidens Klimater. Mange Forhold inden for Plante- og Dyregeografien, til hvis Forklaring der før krævedes Teorier om Opstaaen og Forsvinden af kæmpemæssige „Landbroer“, ses ogsaa i et nyt forklaret Lys ved Antagelsen af Læren om Fastlandenes Horizontalbevægelser.

Forf. giver, støttet af Wegeners Kortfigurer, en kortfattet Oversigt over Fastlandsforskydnings- og Polvandringshypoteserne. Bogens Hovedkapitler er dog den interessante Udredning af Organismernes Udviklingscentre og Vandringsveje i de forskellige Kontinenter; i disse Betragtninger forsøger Forf. en Syntese af Geologiens, Palæontologiens, Palæoklimatologiens, Dyre- og Plantegeografiens Resultater efter Wegeners Synspunkter. Det hænder dog, at nogle af de hypotetiske Vandringsveje behandles, som var de kortlagte Fakta. De fastslaaede Resultater opnaas ogsaa i visse Tilfælde ved dristige Slutninger paa et ret ringe Erfaringsgrundlag. Naar Menneskets Udviklingscentrum henlægges til NO-Afrika, er det vel noget fantasifuldt i Betragtning af det ringe Fossilmateriale (Taungs Aben, Pithecanthropus, Sinanthropus, Piltdown), der foreligger til Begrundelse derfor. Naar der ved den morsomme Udredning af Organismernes Vandringer i Mellemeuropa under de skiftende Istider udtales, at Neander-talerne udvandrede og vendte tilbage som den mere fuldkomne Homo sapiens, er det jo en summarisk Betragtningssmaaade, der kan give Anledning til Misforstaaelser. Som Helhed er dog disse Kapitler — ikke mindst for Dyregeografiens Vedkommende — særdeles interessant Læsning.

Et særligt Kapitel behandler de eventuelle Aarsager til Syndflods-sagnet, hvis almindelige Udbredelse Forf. tager som et Tegn paa stor Ælde, — Begivenheden maa være sket, inden Menneskeheden endnu var vandret langt fra sit Udviklingscentrum. Forf.s Hypotese er den, at Rødehavet tidligere henlaa som en tør, beboet Gravsænkning, der fyldtes med Vand, da Landtangen, der skilte den fra det indiske Hav, ødelagdes ved mægtige Vulkanudbrud ved Diluvialtidens Slutning. Kendsgerninger, der støtter den fremsatte Hypotese med Hensyn til den omtalte Bebyggelse, anfører Forf. dog ikke. Det forekommer Anm., at de paaviste mesopotamiske Oversvømmelser er en langt

sansynligere Aarsag til bemeldte Sagndannelse, der vel forøvrigt kan være af polyfyletisk Oprindelse!

I et Slutningskapitel foretager Forf. en kritisk Vurdering af den moderne Kulturudvikling ud fra almindelig biologiske Synspunkter. Resultatet er en Række pessimistiske Bemærkninger, hvis Fremkomst er forstaaelig i en Krisetid, i hvilken Manglerne ved det bestaaende økonomiske og sociale System gør sig særlig gældende. Det synes dog, som om Forf. egentlig ikke anser den moderne Industrikulturs Udvikling og Udbredelsesveje for et Studieobjekt, der værdimæssigt kan ækvivalere med Undersøgelser over de gamle Kulturer, hvis Forvanskning og Forsvinden han begræder.

Axel Schou.

M. Langhans-Ratzeburg: Die Wolgadeutschen. Ihr Staats- u. Verwaltungsrecht in Vergangenheit u. Gegenwart. (16 x 23 cm, 190 S.). Ost Europa Verlag, Berlin 1929.

Som en lille germansk Ø i det store slaviske Folkehav udgør Wolgatskernes autonome Sovjetstat et interessant Statsfænomen inden for Sovjet Riget, — et Eksempel paa en Kolonibefolknings Evne til at bevare sin Selvstændighed, trods stærke nivellerende Bestræbelser og uden Forbindelse med den nationale Hjemstavn.

Staten, der ligger ved Wolgas mellemste Løb i Saratovs Omegn, omfatter 26,753 km², hvoraf de $\frac{3}{4}$ ligger i Lavlandet Ø. for Floden, $\frac{1}{4}$ paa Wolgaplateauet.

Staten har 571,822 Indbyg. (1928), af hvilke 66,5 % er Tyskere, 20,4 % Storrussere, 11,9 % Ukrainere og Resten Tatarer o. a. Hovedstaden Pokrowsk har hovedsagelig russisk Befolkning. Administrativt er Landet delt i 12 Kantoner, hvoraf 6 er rent tyske, 3 blandet tysk russiske og 3 ikke tyske. Naar der ved Grænsereguleringen medtoges saa store ikke-tyske Omraader, var det for ikke administrativt at adskille Egne, der udgjorde en økonomisk-geografisk Helhed.

En første Aarsag til denne Kolonidannelse kan søges i det folketomme Rum, der fremkom efter den russiske Erobring af de wolgatariske Khanater 1553. Ledet af sin Reformiver lod Katharina d. II Indbydelse udgaa til alle Udlændinge — undtagen Jøder — til at kolonisere i disse egne. Men først et andet manntest af 1763, der sikrede Kolonisterne Rejseomkostningerne dækket gennem de russiske Konsulater samt gav Tilsagn om rentefri Laan til Indkøb af Avlsredskaber m. m., fuld Religionsfrihed, Frihed for Militærtjeneste o. s. v., lokkede 8000 tyske Familier, ialt 27,000 Mennesker, især fra Schwaben, til Rusland ad Ruten Lübeck—St. Petersburg i Aarene 1764—67.